

nrg מעריב

"רק בי-ם אני מרגיש בבית": בגובה העיניים עם סרי נוסייבה

הוא נולד בדמשק וחי בירושלים. הוא נצר למשפחה המוסלמית היחידה שקרויה על שם אישה. הוא מכיר בכך שישראל היא המדינה היחידה של היהודים, אך מאמין שההגדרה יוצרת אפליה. 1,703 מילים עם נשיא אונ' אל-קודס סרי נוסייבה (62), נשוי + 4, שמאמין שהאדמה שייכת לאלוהים

אהוד שיסון | 13/11/2011 16:03

תגיות: בגובה העיניים, סרי נוסייבה

כנסיית הקבר

"למשפחתי הוענק הכבוד להחזיק במפתחות כנסיית הקבר, מימי הכליף עומאר ועד היום. אנו מספרים שכאשר מוחמד נמלט ממכה למדינה, 14 חמולות נתנו לו חסות. אחת ממנהיגות החמולות האלה הייתה משבט חזרג' ושמה היה נוסייבה.

"אנחנו המשפחה המוסלמית היחידה שקרויה על שם אישה. בן דודה של אותה נוסייבה קיבל את מפתחות הכנסייה מהכליף. הסיבה שנתנו למשפחה מוסלמית לשמור על קודשי הנוצרים הייתה ככל הנראה המלחמות העדתיות שהיו בקרבם".

אנואר נוסייבה

"אבא שלי. הוא החל את חייו המקצועיים כעורך דין, ולאחר שנורה ונפצע בקרבות עם ישראלים במלחמת השחרור הוא נעשה חבר בגוף שייצג אז את הפלסטינים וישב בקהיר. מאוחר יותר הוא עזב את קהיר ונהיה חבר פרלמנט ושר בממשלת ירדן. בין השאר הוא היה המושל של ירושלים המזרחית, שהייתה בשליטת ירדן. אחר כך הוא כיהן כשגריר ירדן בלונדון.

"אחרי מלחמת 1967 הוא חזר לירושלים ולא זז מכאן, ובשנות השמונים הוא מונה למנהל חברת החשמל של מזרח ירושלים. הוא היה איש תרבות, עם אהבה גדולה ותשוקה לערביות שלו. הוא היה פתוח מאוד, והאמין קודם כול בלהיות אדם. לא היה בו שום כעס או זעם למרות האירועים שעברו עליו ועל עמו".

דמשק

"עיר הולדתי. כשהחלו הקרבות ב-1948 המשפחה שלי ברחה לדמשק כדי למצוא מקום מוגן - כולל אמי, שחיה אז עם משפחתה ברמלה. מהעיר עצמה אני לא זוכר הרבה, כי את זכות השיבה שלי מימנתי כבר בגיל שנתיים.

"אבי, שהיה אז בירושלים המזרחית, הביא אותנו אליו. התגוררנו אז ליד שער שכם, וכשסיימתי בגיל 17 את לימודי בבית הספר נסעתי ללמוד בלונדון".

סרי נוסייבה איור: עדי פליישר

מלחמת ששת הימים

"כששמעתי בלונדון על החדשות מהארץ, זו היה תחושה כאוטית ומפחידה. אני ושאר הסטודנטים הפלסטינים שהיו אז בלונדון הרגשנו חסרי אונים, ולא ידענו אפילו מה עלה בגורל המשפחות שלנו. אחרי שכתבתי מאמר לעיתון 'טיימס' הבריטי פנו אליי מהשגרירות הישראלית באופן אישי ונתנו לי אישור מיוחד לחזור הביתה, לשער שכם."

קיבוץ הזורע

"התנדבתי שם אחרי מלחמת 1967. הייתי ממורמר מאוד וגם מופתע: איך מדינה קטנה כל כך הביסה אותנו, הערבים. כל חיי שמעתי שאנחנו חזקים והישראלים חלשים. הייתי בהלם, ורציתי להבין את זה באמצעות הכרת הישראלים."

"נוסף לכך, ישראל הייתה באותו זמן מגנט לכל האירופאים האידיאליסטים. היא ייצגה בעיניהם את המדינה הסוציאליסטית המתוקנת, לא כמו היום. לעומת זאת, אני כערבי שמעתי על ישראל בהקשר של ספרטה, ולא ממש בהקשר של אתונה. בעיקר הקיבוצים תוארו אז אצלנו כמחנות צבאיים, ככה שהיו לי הרבה תדמיות סותרות על ישראל."

"ביקשתי מאבא שלי שבעזרת הקשרים שלו בתנועה הקיבוצית יסדר לי לחיות תקופה בקיבוץ, וכך הגעתי לקיבוץ הזורע. זו הייתה חוויה יוצאת מהכלל, ובמובן מסוים היא עיצבה את דעותיי. פגשתי אנשים שעובדים קשה ומחויבים מאוד לאידיאלים שלהם."

"במיוחד התחברתי לאידיאלים הסוציאליסטיים והאוניברסליים שלהם, כמו העזרה ההדדית. גם ההחלטה לקבל אותי התקבלה אצלם בהצבעה, באופן דמוקרטי. נכון שהם עבדו על האדמות שקודם ישב בהן העם שלי, אבל הגישה שלי היא שהאדמה שייכת לאלוהים. מבחינתי החוויה בקיבוץ הייתה ניסיון לחזור לשפיות."

מתנחלים

"גם הם מונעים מאידיאלים אבל בשונה מהקיבוצים של אז, המניעים שלהם הם לא טובת החברה

האנושית, וערכים אוניברסאליים לא עומדים לנגד עיניהם. הם שם בגלל אידיאולוגיה דתית. הם מממשים מבחינתם כוונה או תכנית אלוהית. זוהי איננה תפיסה אנושית, ולכן היא עיוורת יותר לסבלן של קבוצות אחרות.

"האנשים בקיבוץ, מעבר לזה שרבים מהם היו אתאיסטיים, היו שם קודם כל בגלל האנטישמיות שהיהודים חוו באירופה. הם רצו להרגיש במקום בטוח ומוגן, ובאותו זמן לבנות חברה אנושית עם ערכים של שיתוף, צדק וכו'. המתנחלים מונעים מערכים אחרים לגמרי".

ניר ברקת צילום: יששכר רואס

אוניברסיטת אל-קודס

"האוניברסיטה הפלסטינית שאני עומד בראשה. הגעתי לפה מאוניברסיטת ביר זית כי רק בירושלים אני מרגיש בבית. תמיד ידעתי שאני לא יכול להיות צייר, פסל או איש עסקים, אלא רק איש אקדמיה, זה חלק מהאישיות שלי. אבא שלי היה שר חינוך בירדן, אבל החלום שלו היה לייסד אוניברסיטה ערבית בירושלים.

"להיותי סקולר פלסטיני בירושלים יש אפיל רומנטי מאוד בעיניי, כי יש בעיר הזאת חיפוש אחר האמת. אני מדמיין לעצמי שיום אחד כל האוניברסיטאות בירושלים יפתחו מרכז ללימודים מטאפיזיים, לימודי דת או אלוהים. כמה שירושלים תהיה נאמנה לעצמה אם דבר כזה יקרה".

החרם האקדמי על ישראל

"עד הפלישה הישראלית לעזה ב-2009 האוניברסיטה שלנו לא השתתפה בחרם האקדמי. באקדמיה הפלסטינית כעסו מאוד על האקדמיה הישראלית, משום שהיא שלא הגיבה כראוי למבצע של צה"ל בעזה. מועצת האוניברסיטה קיבלה החלטה פנימית להשהות את תחילתם של שיתופי פעולה חדשים עם האקדמיה הישראלית, אבל לא לעצור שום שיתוף פעולה קיים.

"עוד הוחלט לא לכפות את ההחלטה הזו על יחידים. אני אישית שיתפתי פעולה בשנה שעברה עם אוניברסיטת בר אילן בפרויקט משותף על מחשבה בימי הביניים, ואפילו חתמתי על עצומה בבריטניה נגד החרם האקדמי. עשיתי את זה כי אני לא רואה מה המטרה של חרם כזה, ואני לא חושב שהוא משרת את הפלסטינים בכך שהוא מקרב איזשהו פתרון".

ירושלים

"פרח יפהפה שנובל במהירות. היום היא נראית לי שונה מאוד מפעם מבחינה דמוגרפית, ומבחינת הנופים והשטחים האורבניים. יש לחיים בעיר הזאת פנים מכוערות. יש בה הרבה מאוד לחץ, וכל הזמן יש תחושה של תחרות עליה.

"מרגישים את הלחץ זה, כי העיר מותקפת מצד אנשים שרוצים לבנות בה ולהשתלט עליה. בנערותי היה לי דימוי רומנטי מאוד של ירושלים. היום אני מתחיל לראות שהדימוי הזה לא היה מדויק".

ניר ברקת

"אני ממשיך לשאול את עצמי מהיכן קיבל את שם משפחתו הפלסטיני".

מזרח ירושלים

"שם שלא מסמל מציאות. כבר אין מזרח ומערב בירושלים, כי אם שתי ערים אחרות - ירושלים הישראלית היהודית וירושלים הערבית שהיא מורכבת, משוסעת ולא רציפה טריטוריאלי. אם מסתכלים מזרחה מחלון לשכתי באוניברסיטה בבית חנינא רואים את פסגת זאב, ואם מסתכלים מערבה רואים את בית חנינא הפלסטינית שמחוץ לגדר, שנחשבת לחלק מהגדה המערבית.

"ישראל צריכה לתמוך הרבה יותר בירושלים הערבית ולעשות הכול כדי לוודא שהחיים של הערבים שם יהיו לפחות באותה רמה כמו של היהודים. אם לא, העיר תישאר לא יציבה וקרקע פורייה לבעיות. התכנון הישראלי בירושלים הוא מאוד חד-צדדי. לדעתי התכנון צריך להיעשות מפרספקטיבה ירושלמית ולא מפרספקטיבה ישראלית, יהודית או ערבית. צריך לחשוב איך הופכים את העיר הזאת לעיר אידיאלית באמצעות חלוקת משאבים צודקת, במובנים של ריבוי זהויות אתניות ודתיות.

"היום בונים פה ליהודים על חשבון הערבים. אדם חולה בבית חנינא הפלסטינית צריך לנסוע עד רמאללה בשביל בית חולים, בגלל הגדר, במקום לנסוע עשר דקות לבית החולים אל-מקאדד במזרח העיר. זו לא דרך תכנונית נבונה.

"אני חושב שאין דבר רע בהפיכת ירושלים למטרופוליס של יהודים וערבים ביחד, בתנאי שלוקחים בחשבון את ההתפתחויות הדמוגרפית, ולא חוצים ומפרידים כפרים ושכונות כמו בית חנינא. עיר היא אורגניזם חי שצריך לשמר בתכנון האורבני".

שוטרים פלסטינים תחת תמונה של יו"ר הרשות הפלסטינית אבו-מאזן צילום: אי-פי-אי

יאסר ערפאת

"מנהיג כריזמטי וחידיתי מאוד בעיניי. מצד אחד, הוא הצליח לסחוב אחריו את העם הפלסטיני ולהפוך אותו לגוש אחד. מצד אחר, לא היה לו מה שדרוש כדי להגשים את החלום של כולנו. הדרך שהוא התייחס לאנשים סביבו וקיבל החלטות לא הייתה טובה. בניגוד למה שישראלים רבים חושבים, לדעתי אבו עמאר היה כן בהצהרותיו לגבי השלום אבל לא כי הוא אהב את השלום, אלא בעיקר כי אהב את עצמו".

אבו מאזן

"לא כריזמטי ולא חידיתי. למי שמסתכל עליו מהצד הוא לא נראה כמו אחד שיש לו הרבה דמיון, או

אינטליגנטי מאוד, אבל דבר אחד יש לו - הוא תומך מאוד בשלום עם ישראל. הוא מאמין בפתרון של שתי מדינות מבחינה אידיאולוגית ממש. תמיד הוא היה כך. בשיחות מדריד ובתהליך אוסלו

הייתה ביקורת רבה באש"ף על המגעים עם ישראל, אבל עבאס עמד מולם והגן על שיחות השלום באומץ".

בנימין נתניהו

"אף פעם לא אהבתי אותו. תמיד ראיתי בו איש מכירות יותר מאשר ראש ממשלה, איש יחסי ציבור ולא מנהיג שחושב לעומק על האינטרסים של עמו. עם זאת, יש לי הרגשה שהוא התבגר לאחרונה, ושהוא יכול לעשות משהו.

"השאלה היא אם רק יש לו רצון. מה שרבין עשה זה לקבוע שאפשר וצריך לדבר עם אש"ף, בניגוד לכל מה שהיה מוסכם עד אז בחברה הישראלית. זה היה כל ההבדל. נתניהו יודע לנהל משא ומתן כמו איש עסקים טוב, אבל הייתי מציע לו שיפסיק להיות כל כך חכם, ויתחיל להיות קצת יותר פיקח".

עמי איילון צילום ארכיון: יוסי אלוני

הר הבית

"אין לי שום בעיה להכיר ולכבד את הזיקה היהודית להר הבית ולמקומות הקדושים, אבל איני בטוח שהאנשים הדתיים - היהודים, המוסלמים והנוצרים - הבינו את המסר של אלוהים בסיפור עקדת יצחק. העקדה הייתה אמורה להדגיש את קדושתו של הר המוריה עבור עם ישראל. בסופו של דבר האל מנע את עקדת הבן, ובכך אמר שאסור לשפוך דם במלחמה על המקומות האלה על חשבונם.

"אמנם המוסלמים מאמינים שזה היה ישמעאל, ולא יצחק, ושזה קרה במכה, אבל הדבר החשוב הוא המסר. הכמיהה שלנו למקומות האלה לא חייבת להיות כרוכה בשפיכת דם. האסלאם, כמו הנצרות, מביט על עצמו כעל היורש הטבעי של הדת היהודית. לכן כל האמונות הן במהות דת אחת, ואני מקווה שיום אחד נהיה מסוגלים, בני שלוש הדתות, לראות את הכול כמשהו שמגיע מאלוהים אחד".

מדינה יהודית

"בזמן האחרון התעוררה אצלי בעיה עם המונח הזה, לאור איך שאני רואה שהיהודים בישראל מפרשים אותו. אני לא מכחיש את הקיום של עם יהודי ואני גם מכיר בזה שישראל היא המדינה היחידה שלו. עם זאת, ברור שההגדרה הזאת - מדינה יהודית - יוצרת אפליה כלפי האזרחים הלא יהודים במדינה. כיום ישראל היא מדינה יהודית אבל לא דמוקרטית, כי לא כל הזכויות ניתנות לאזרחים הערבים.

"המדינה היהודית שמה את האזרחים היהודים גבוה יותר, ולצדם יש אזרחים סוג ב'. הדרישה של נתניהו שהפלסטינים יצהירו על הכרה במדינה יהודית מראה שהוא לא באמת רוצה בהצלחת המשא ומתן. אני גם נגד מדינה מוסלמית או נוצרית בהגדרה. ישראל היא המדינה היחידה של היהודים, ופלסטין צריכה להיות מדינתם של הפלסטינים, אבל מי שלא שייך לקבוצת הרוב חייב

להרגיש שווה בכל דבר".

פרופ' סרי נוסייבה צילום ארכיון: יוסי אלוני

עמי אילון

"אדם נהדר, פיקח ופטריוט אמיתי שאני מעריך מאוד. פגשתי אותו בלונדון אחרי שסיים את עבודתו בשב"כ. הוא הגיע לשם כדי לחפש שותף פלסטיני לרעיונותיו.

"הוא ביקש ממני לקרוא כמה דברים שכתב. כשדיברנו הרגשתי בכנות שלו ובמחויבות שלו לדברים שאמר. יחד הקמנו את 'המפקד הלאומי' - גוף שתפקידו לייצר תמיכה ציבורית ברעיון שתי המדינות ולהפעיל לחץ על ההנהגות בשני הצדדים שילכו בכיוון הזה".

סקאדים

"בזמן מלחמת המפרץ נעצתי בחשד שדיווחתי לעיראקים על מקום נפילת הטילים. בסך הכול דיברתי עם ג'יבריל רג'וב בטלפון והוא העביר לי את השגריר העיראקי בתוניס שהיה לידו. ביליתי שלושה חודשים בכלא ברמלה. נתניהו, שהיה אז השגריר הישראלי באו"ם, אמר שנתפס מרגל. אני והאסירים שהיו איתי בתא ברמלה צחקנו על ההצהרה הזו, כי היה ברור לכולם שזה לא נכון".

לוסי נוסייבה

"את אשתי הכרתי באוניברסיטת אוקספורד, והיא התאסלמה לקראת נישואינו. לוסי היא ההוכחה להגדרתי העצמית".

סרי נוסייבה

"אני מחשיב עצמי כמי ששייך לאלה שמחפשים אחר הטוב והיפה בטבע האנושי ובעולם שמסביבם".

רוצה לקבל את כל המבזקים של **צחמערב** לסולרי שלך? לחץ כאן